

31-dars. TAQDIMOTLARDA GIPERMATN VA GIPERMUROJAAT HOSIL QILISH

Taqdimot namoyishi vaqtida bir slayddan boshqa slaydga o'tishga yoki slayd namoyishi vaqtida kompyuterda joylashgan fayl, veb-sahifaga murojaat etishga to'g'ri kelib qoladi. Bunday vaziyatda muammoni gipermatndan foydalanish orqali hal etish mumkin.

Taqdimotda gipermurojaat yaratish uchun turli obyektlardan foydalanish mumkin. Masalan: matn, shakl, rasm va h. k.

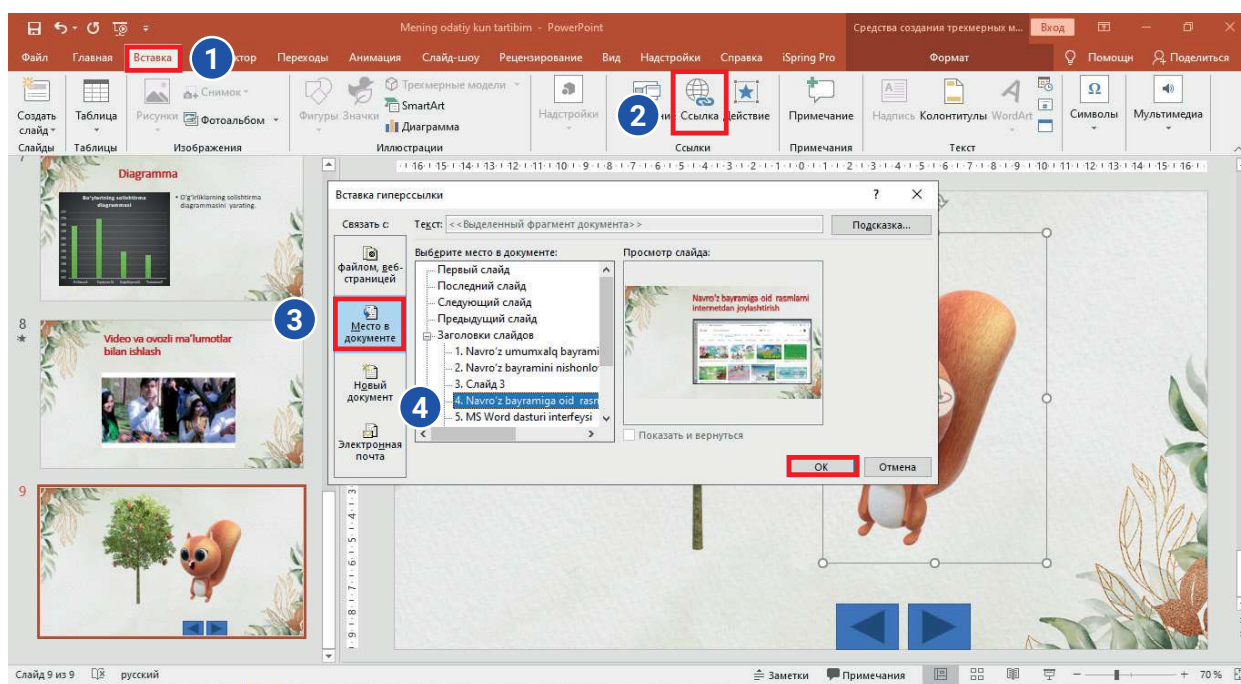
Taqdimotdagi bir slayddan ikkinchi slaydga o'tish uchun *gipermurojaat* yaratish tartibi:

- 1) matndan gipermurojaat sifatida foydalanish uchun o'sha matn belgilab olinadi;
- 2) "Вставка" (1) → "Ссылка" (2) buyruqlari tanlanadi;
- 3) yangi hosil bo'lgan oynada "Место в документе" (3) buyrug'i tanlanganda, taqdimotda mavjud slaydlar ro'yxati (4) ochiladi. Ro'yxatdan kerakli slayd tanlanadi va "OK" tugmachasi bosiladi.

TAYANCH TUSHUNCHALAR

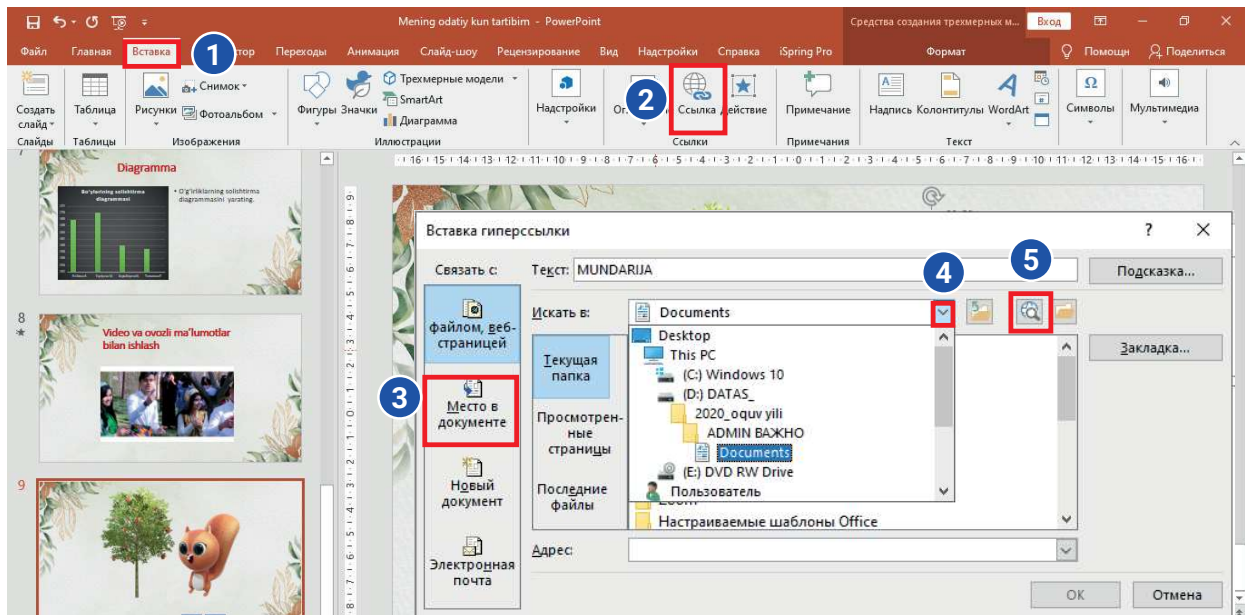
Gipermurojaat (ingl.hyperlink, rus. гиперссылка) – hujjatning bir qismidan boshqa qismiga yoki boshqa hujjatga o'tish imkonini beruvchi murojaat.

Gipermatn – hujjatning bir qismiga yoki boshqa hujjatga oson va tez kirish imkoniyatini beruvchi matn.

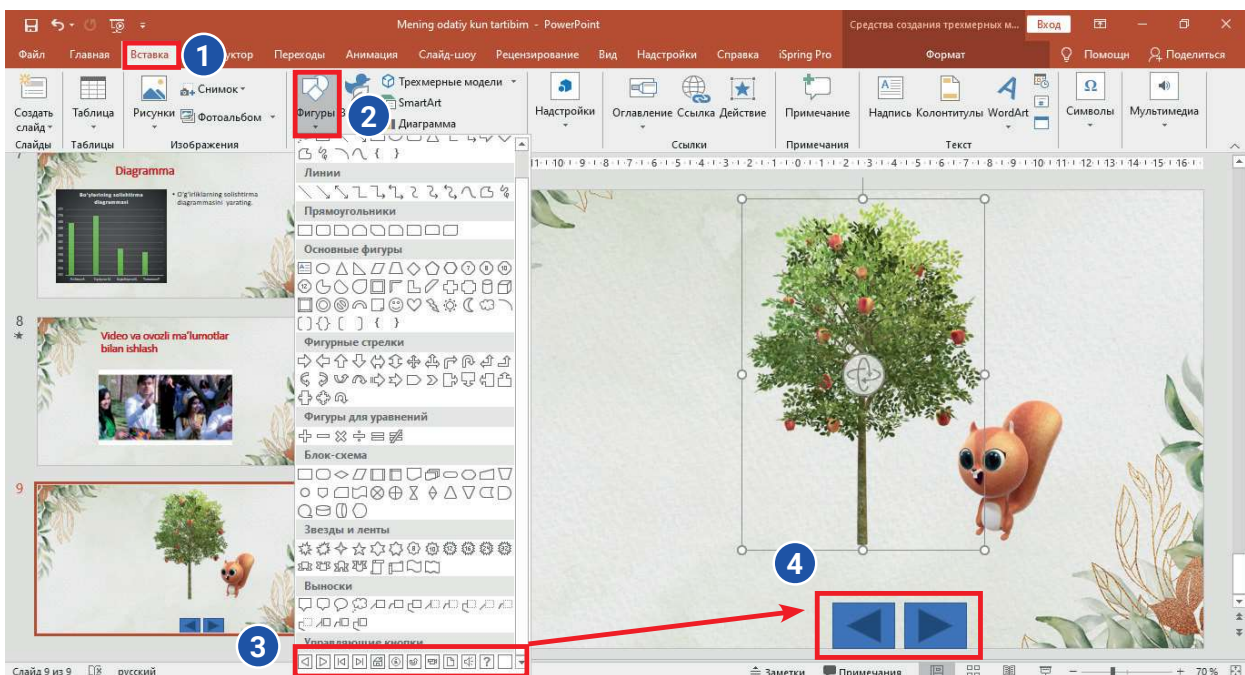

Kompyuterdagi ixtiyoriy fayl yoki veb-sahifaga o'tish uchun giperhavola yaratish tartibi:

- 1) gipermurojaat joylashtiriladigan obyekt belgilanadi;
- 2) “Вставка” (1) → “Ссылка” (2) buyrug’i tanlanadi;
- 3) yangi hosil bo’lgan oynada “файлом, веб-страницей” (3) buyrug’i tanlanganda, “Искать в:” buyrug’idan keyin joylashgan belgisi (4) yordamida kompyuterda joylashgan ixtiyoriy faylga yoki Internet tugmachasi (5) orqali Internetning ixtiyoriy veb-sahifasiga gipermurojaat joylashtiriladi.

Taqdimotga “Управляющие кнопки” shakllari orqali gipermurojaat joylashtirish

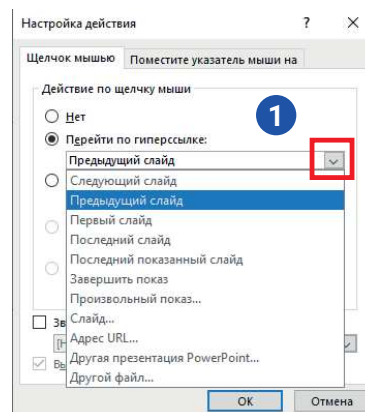
Taqdimotning bir slaydidan undan avvalgi yoki keyingi slaydga, birinchi yoki ixtiyoriy slaydga gipermurojaat yordamida o'tishni tayyor shakllar yordamida ham amalga oshirish mumkin. Buning uchun quyidagi amallar bajariladi:

- 1) "Вставка" (1) → "Фигуры" (2) buyrug'i tanlanadi;
- 2) "Фигуры" oynasining eng quyi qismida "Управляющие кнопки" (3) bo'limi mavjud bo'lib, kerakli boshqaruv tugmachasining shakli sichqoncha yordamida belgilanib olinadi;
- 3) so'ngra sichqonchani chap tugmachasini bosib turgan holda slaydga tanlangan boshqaruv tugmachasining shakli joylanadi (4);

Asosiy foydalaniladigan boshqaruv tugmachalari va ularning vazifalari:

- "Назад" yoki "Предыдущий" nomli boshqaruv tugmachasi – avvalgi slaydga qaytish uchun;
- "Вперед" yoki "Следующий" nomli boshqaruv tugmachasi – keyingi slaydga o'tish uchun;
- "На главную" boshqaruv tugmachasi esa asosiy, birinchi slaydga o'tish uchun foydalaniladi

Yuqorida keltirilgan ixtiyoriy tugmacha tanlanib, slaydga qo'yilganda, ushbu tugmachani bog'lash lozim bo'lgan slayd gipermurojaati paydo bo'ladi. Oynada keltirilgan gipermurojaat orqali o'tish (1) tugmachasi yordamida slayd manzilini o'zgartirish mumkin.

SAVOL VA TOPSHIRIQLAR

1. Avvalgi dars mashg'ulotlarida yaratilgan taqdimotni oching. Taqdimotning titul slaydidan keyin yana bitta slayd qo'shing va "Mundarija" so'zini sarlavha qismiga kiriting. Slaydning quyi qismida:
 - rasmlar;
 - shakllar;
 - jadvallar.

ko'rinishidagi ro'yxatni shakllantiring. Keyingi slayddan boshlab ketma-ket uchta slaydni joylang va ularni ro'yxat kabi nomlang. Gipermurojaat orqali mundarijadagi rejalarini nomiga mos slaydlar bilan bog'lang.

2. Birinchi slaydga “Вперед”, oxirgi slaydga “Назад” hamda “На главную” boshqaruv tugmachalarini, qolgan slaydlarga esa uchta boshqaruv tugmachasini joylang. Bu tugmachalarni nima uchun joylashtirganingizni asoslang.
3. Taqdimotga slayd qo'shing. Slaydga oval shaklini joylang va unga “tekshirish” matnini kiriting. Uni <https://uz.wikipedia.org> manzili bilan bog'lang.

SAVOL VA TOPSHIRIQLAR

1. Giperhavola hamda gipermatn tushunchalarining farqli va o'xshash jihatlarni izohlab bering.
2. Taqdimot slaydida joylashgan qanday obyektlardan gipermatn sifatida foydalanish mumkin?
3. Slaydda boshqaruv tugmachalaridan foydalanishning afzal tomonlari nimada?

UYGA VAZIFA

Taqdimot yarating va uni “Taqdimot.pptx” deb nomlang. Taqdimotga uchta slayd qo'shing. Birinchi slaydning sarlavha qismiga “Mundarija” so'zini kiriting. Qanday obyektlarni slaydga qo'shishni o'rgangan bo'lsangiz, ularni slaydning quyi qismiga ro'yxat shaklida kiriting. Masalan:

1. Shakllar
2. Musiqa
3. Video
4. ...

Ikkinchi slayddan boshlab slaydlarni ro'yxat kabi ketma-ket nomlang. Mundarijadagi rejalar nomiga mos holda har bir slaydga “Мультимедиа” → “Запись экрана” buyruqlari orqali videolarni joylang va ularni gipermurojaat orqali mundarija bandlari bilan bog'lang.

